

عوامل مرتبط با خشونت و سابقه آن در بین جوانان ۱۸-۳۵ سال زندان کرمان

فاطمه عرب‌نژاد*، لیلا یزدان‌پناه**

مقدمه: هدف از تدوین این مقاله بررسی عوامل مرتبط با خشونت جوانان زندانیان زندان کرمان است که با توجه به گستردگی مفهوم خشونت، دو مورد خاص آن یعنی ضرب و جرح و قتل عمد مورد توجه قرار گرفته‌اند.

روش: این تحقیق با روش پیمایشی انجام گرفته و برای جمع‌آوری اطلاعات از تکنیک‌های مصاحبه و پرسش‌نامه استفاده شده است و تعداد کل افراد مورد بررسی ۱۲۳ نفر (کل زندانیان با سابقه ضرب و جرح و قتل عمد) بوده است.

یافته‌ها: جنس، وضعیت تأهل، معاشرت با دوستان بزهکار، عضویت در گروه‌های نزاع، تأیید پرخاش‌گری، توجیه عمل مجرمانه، تصور از خوردن برچسب منحرف، علاقه به فیلم‌های خشن، سابقه اخراج از مدرسه و مصرف الکل، مواد مخدر و قرص اکس با سابقه خشونت جوانان ۱۸-۳۵ سال مورد بررسی ارتباط معنادار دارد.

بحث: جرایم خشونت آمیزی چون قتل و ضرب و جرح در مردان بیش‌تر از زنان رخ می‌دهد. بیش‌تر جوانانی که سابقه خشونت دارند مجردند، عضو گروه‌های نزاع هستند، سابقه اخراج از مدرسه دارند، پرخاش‌گری را برای حل مسائشان لازم می‌دانند، جرم خود را توجیه می‌کنند، به مشاهده فیلم‌های خشن علاقه دارند، و میزان مصرف الکل، قرص اکس و مواد مخدر در آن‌ها بیش‌تر است.***

کلید واژه‌ها: خشونت، ضرب و جرح، قتل عمد، توجیه عمل مجرمانه، تصور از خوردن برچسب منحرف.

تاریخ دریافت: ۸۸/۰۴/۰۸ تاریخ پذیرش: ۹۰/۰۶/۰۸

* کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه باهنر کرمان <Arabnezhad fatemeh@yahoo.com>

** دکتر جامعه‌شناس، دانشگاه شهید باهنر کرمان،

*** این پژوهش با حمایت مالی سازمان ملی جوانان استان کرمان و دانشگاه شهید باهنر کرمان انجام شده است.

مقدمه

خشونت یکی از آسیب‌های عمده در جهان امروز است که معمولاً توسط کنش‌گران فردی یا جمعی، علیه خود (خودکشی یا خودآزاری) یا علیه دیگری (دیگرکشی یا دیگرآزاری) اعمال می‌شود. خشونت ماهیتی اجتماعی دارد و بیش‌تر در تعاملات بین شخصی و بین گروهی صورت می‌گیرد اما به صورت‌های متفاوت فیزیکی، اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی نظیر قتل، ضرب و جرح، ترور، جنگ، تهدید، تخریب، هتک حرمت، تحقیر، توهین، فحاشی و ... نمود پیدا می‌کند و امنیت اجتماعی و گروهی افراد را مورد تهدید قرار می‌دهد (عبداللهی، ۱۳۸۱). خشونت مفهومی وسیع و دارای معانی گوناگونی است و هر جامعه طیفی از خشونت‌های خاص و پذیرفتنی را در درون خود مشخص کرده و حساسیت خود را متوجه انواع دیگر این پدیده می‌سازد (وایت، ۱۳۸۳).

منظور از خشونت در این تحقیق رفتاری است که به قصد آسیب رساندن به دیگری از کسی سر می‌زند و دامنه آن از تحقیر، توهین، تجاوز و ضرب و جرح تا تخریب اموال و دارایی‌های طرف مقابل و قتل او گسترده است (صدیق سروستانی، ۱۳۸۸). تمام جوامع امروزی با مسئله خشونت مواجه‌اند اما آن چه که امروزه نگرانی جوامع را موجب شده همان وسعت و دامنه خشونت است. در ایران نیز جهش ناگهانی خشونت در شهرهای بزرگ در آمار و ارقام خودنمایی می‌کند. در فاصله دهه‌های ۱۳۶۷ تا ۱۳۸۲ در ایران تعداد زندانیان جرم و جنایت سه برابر شده است. اگر پرخاش‌گری را به طور مساوی در استان‌های ایران تقسیم کنیم، در سال ۱۳۸۰ سالیانه در هر استان ۱۶ فقره قتل، ۱۵ فقره تجاوز به عنف و ۱۳ فقره آتش سوزی عمدی وجود داشته است (شیخاوندی، ۱۳۸۶). رئیس مرکز آمار و فن‌آوری قوه قضاییه طی گفتگویی با خبرگزاری فارس در دی ماه سال ۱۳۸۹ ضرب و جرح عمدی را در رأس جرایم کشور عنوان می‌کند.

با نگاهی به آمار جرایم می‌توان گفت که خشونت در ایران و به خصوص در شهر کرمان در حد بالایی است. بیش‌ترین نرخ آدم‌کشی در طول سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۱ با

۶/۸۵ مورد قتل (در یکصد هزار نفر جمعیت) به استان سیستان و بلوچستان و پس از آن با میانگین ۴/۵۶ مورد قتل به استان کرمان تعلق می‌گیرد. همچنین میانگین فراوانی نزاع‌های دسته جمعی در سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۱ نشان دهنده این مطلب است که رتبه اول نزاع‌های دسته جمعی با میانگین ۶ ساله ۳۱/۴ مورد نزاع دسته جمعی به استان کرمان و پس از آن به استان خوزستان با ۲۲ مورد تعلق می‌گیرد (صدیق سروستانی، ۱۳۸۸).

علاوه بر این آمارهای ارائه شده در رابطه با وقوع و کشف جرایم سال ۱۳۸۶، از فرماندهی انتظامی استان کرمان نیز نشان می‌دهند که در سال ۱۳۸۶، ۱۲۰ فقره قتل، ۲۳۵ مورد چاقوکشی، ۲۱۵۴ مورد نزاع و درگیری فردی و ۱۱۹ مورد نزاع و درگیری جمعی رخ داده است که بالاترین آمارها در مورد قتل مربوط به شهر کرمان (۲۵ مورد) و پس از آن شهر بم (۲۰ مورد) می‌باشد. آمارهای ارائه شده از سه ماهه اول سال ۱۳۸۷ فرماندهی انتظامی استان کرمان نشان می‌دهند که در ماه‌های فروردین، اردیبهشت و خرداد، ۳۰ مورد قتل، ۷۲ مورد چاقوکشی ۷۰۰ مورد نزاع فردی و ۲۸ مورد نزاع جمعی اتفاق افتاده است. بنابر آمارها، جرایم خشونی که معمولاً شامل آدم‌کشی و ضرب و جرح و تجاوز و سرقت از اشخاص می‌شود رو به فزونی دارد و بررسی علل این جرایم یک نیاز فوری است.

علاوه بر این نتایج تحقیقات انجام شده در رابطه با انحرافات اجتماعی نشان می‌دهد که انحراف افراد و به طور خاص خشونت تنها یک مسئله فردی نیست بلکه اگر علل و پیامدهای این موضوع خاص را پیگیری کنیم مشاهده می‌کنیم که این عمل جزئی از یک نظام یا جریان اجتماعی است که زندگی اجتماعی افراد دیگر و کل نظام را تهدید می‌کند در نتیجه بررسی و تحقیق در این زمینه ضروری است زیرا تنها با شناخت صحیح عوامل زمینه ساز آنها است که می‌توان در جهت کاهش این جرایم قدمی برداشت.

تعریف موضوع، بیان مسئله و اهداف:

هسته اصلی این تحقیق را خشونت تشکیل می‌دهد ولی با اندکی دقت در معانی و تفاسیری که از خشونت به عمل آمده معلوم می‌شود که خود این اصطلاح امری است

کاملاً نسبی، گسترده که با زمان و مکان تغییر ماهیت می‌دهد. بنابراین برای بررسی بهتر موضوع، از میان انواع خشونت که شامل خشونت اجتماعی، خشونت خانوادگی و خشونت دولتی است، یک نوع آن یعنی خشونت اجتماعی و آن هم در دو بعد قتل عمد و ضرب و جرح در میان جوانان در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفته است.

منظور از قتل عمد، سلب ارادی و ظالمانه حیات انسانی توسط شخص عاقل و بالغ دیگر است (شامبیاتی، ۱۳۷۵) و ضرب و جرح نیز از نظر پزشکی قانونی عبارت است از آسیب‌های حاصل از برخورد عوامل مکانیکی، فیزیکی، شیمیایی و روانی بر بدن انسان که به طور مستقیم و یا غیر مستقیم به وجود می‌آیند. ضرب به صدمات و آسیب‌هایی اطلاق می‌شود که بدون از هم گسیختگی ظاهری نسجی و جاری شدن خون ایجاد شوند و جرح نیز به مواردی گفته می‌شود که بافت‌های بدن از هم گسیخته و اغلب با خونریزی همراه است (کیانی و همکاران، ۱۳۸۶).

نتیجه بررسی‌های به عمل آمده نشان می‌دهد که در ایران پیمایش ملی جامعی در زمینه پرخاش‌گری یا خشونت صورت نگرفته (بیش‌تر تحقیقات انجام شده در این زمینه به خشونت‌های خانوادگی از جمله خشونت علیه زنان و کودکان و همسرکشی پرداخته اند) اما بر اساس اطلاعات به دست آمده می‌توان گفت که میزان آن در طول چند دهه اخیر خصوصاً در بین جوانان دارای رود افزایشی بوده است (نگاه کنید به عبدالهی، ۱۳۸۱). بنابراین بیش‌ترین گروه درگیر با مسئله خشونت، گروه فعال و جوان جامعه است که ایجاد آسیب‌های جسمی جدی در این گروه سنی، موجب وارد شدن صدمات اقتصادی به جامعه به علت از کار افتادن نیروی فعال کار در جامعه می‌گردد (سخنوری و همکاران، ۱۳۸۹).

در نتیجه با توجه به مطالب فوق، سؤال اصلی پژوهش حاضر این است که چه عوامل و شرایطی با این موضوع مرتبط است؟ زیرا هیچکس از مادر مجرم متولد نمی‌شود و انسان ساخته و پرداخته بنیادهای خانوادگی، فرهنگی، آموزشی، اقتصادی و روابط و مناسبات اجتماعی جامعه خویش است و همین دلیل بر آن شدیم تا عوامل بر ناهنجاری‌های

اجتماعی از قبیل ضرب و جرح و قتل عمد را به طور کلی با توجه محیط خانوادگی و اجتماعی و ... بررسی نماییم. در ادامه و در جهت بررسی عوامل و تحقق اهداف پژوهش به نقش خانواده، گروه دوستان و همسالان، رسانه‌های جمعی، احساسات، عواطف و همبستگی و همچنین عوامل مربوط به محل زندگی و ... پرداخته شده است. انتخاب دوره جوانی نیز به دلیل حساسیت این دوره سنی و نقشی است که جوانان در جامعه و در پیشرفت آن دارند. علاوه بر این با توجه به این که افراد جوان هر جامعه‌ای دست کم به دلیل داشتن شرایط جسمی و روانی خاص بیش تر از دیگران مستعد عصیان و سرکشی و کج روی و بزهکاری هستند و با توجه به جوان بودن جامعه ما، در این جا سعی شده تا به بررسی خشونت و عوامل مرتبط با آن در بین جوانان زندانی (۳۵-۱۸) سال پرداخته شود.

مبانی و چارچوب نظری

نظریه‌های مربوط به خشونت را می‌توان به چهار دسته تقسیم کرد: الف) زیستی ب) روانشناختی ج) روانشناسی اجتماعی د) جامعه شناسی.

الف) در نظریه‌های زیستی نظریه پردازانی چون توماس هابز و ویلسون هستند که خشونت را بیانگر یک مشی طبیعی و به عنوان یک ویژگی ذاتی انسانی می‌دانند.

ب) نظریه پرداز مهم دیدگاه روانشناختی فروید است. او به خشونت به عنوان یک غریزه اساسی نگاه می‌کرد. از نظر او انسان دارای دو غریزه زندگی و مرگ و روان انسان عرصه نبرد و کشاکش این دو غریزه است که اگر نیروی مرگ بر نیروی زندگی پیروز شود موجب خشونت و ایجاد تمایل به اعمال وحشیانه می‌شود (ستوده، ۱۳۸۲). بسیاری از انسان شناسان با مطالعه جوامعی که در آن‌ها صلح حاکم است فرضیه غریزه خشونت را رد کرده‌اند. وجود بعضی جوامع (حتی نادر) که در آن‌ها خشونت فیزیکی (واقعی یا به صورت تهدید) دیده نمی‌شود می‌تواند فرضیه استعداد درونی خشونت را زیر سؤال ببرد (سفیری، ۱۳۷۹). در نتیجه باید به دنبال شرایط محیطی و اجتماعی باشیم که زمینه ساز اعمال و رفتارهای خشونت‌آمیزاند.

صاحب نظر دیگر در این زمینه لورنز است او با وجود آن که مانند فروید پرخاش‌گری را ذاتی می‌داند اما بر خلاف وی آن را سازنده و مثبت تلقی می‌کند. به نظر او پرخاش‌گری به ویژه در حیوانات وسیله‌ای است برای حفظ حریم و قلمرو زندگی و طبعاً حفظ حیات موجود زنده (کریمی، ۱۳۸۰).

ج) نظریه پردازان دیدگاه ناکامی - پرخاش‌گری معتقدند انسان‌هایی که دست به عمل خشونت آمیز می‌زنند، تحت تأثیر یک نوع محرومیت و ناامیدی در زمینه دستیابی به اهدافشان قرار می‌گیرند (سفیری، ۱۳۷۹).

نظریه واکنش به رویدادهای آزاردهنده مطرح می‌کند که رویارویی با وقایع آزار دهنده باعث ایجاد احساسات منفی می‌شود. این احساسات به نوبه خود به صورت خودکار، گرایش به سمت پرخاش‌گری یا فرار و گریز را افزایش می‌دهند (صادقی و حقیقی، ۱۳۸۵).

باندورا (نظریه پرداز یادگیری اجتماعی) ریشه خشونت را در محیط تعلیمی افراد می‌داند. از نظر او یادگیری عمل خشونت آمیز معمولاً تحت شرایط مستقیم (تنبیه، تشویق و مشاهدات فردی) صورت می‌گیرد و می‌تواند نتیجه تجارب شخصی فرد یا برگرفته از نتایج رفتارهای سایر افراد باشد. باندورا سه الگوی خانواده، خرده فرهنگ‌های فرعی مثل گروه‌های همسن و فرهنگ مثل فیلم‌ها را مطرح کرده است (افتخاری، ۱۳۷۹).

ولفگنگ نظریه پرداز خرده فرهنگ خشونت، مطرح می‌کند فرد به علت تعلق به گروه‌های خشونت، هنجارها و ارزش‌ها و عقاید و رفتارهای خشونت‌آمیز را یاد می‌گیرد (احمدی، ۱۳۸۴).

گلاسر معتقد است که بسیاری از مشکلات به ظاهر لاینحل انسانی مشکلات رابطه‌ای هستند. از نظر او به جز بیماری و فقر و مصائب و عوارض کهنسالی سایر مشکلات مهم بشر مثل خشونت، بزهکاری، بدرفتاری با همسر، اعتیاد به الکل، مواد مخدر و ... معلول روابط غیر رضایت بخش هستند (گلاسر، ۱۳۸۲). علاوه بر این او مطرح می‌کند که اگر یک فرد صرف نظر از سابقه زندگی‌اش بتواند در مدرسه موفق شود برای موفقیت در زندگی نیز شانس فوق العاده‌ای دارد (گلاسر، ۱۳۸۰).

- د) نظریه‌های جامعه‌شناسی مطرح شده در این زمینه را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد:
- ۱- **نظریه‌های کارکردگرایی ساختاری:** نظریه پردازان کارکردگرایی ساختاری معتقدند که خشونت را بیش تر افرادی انجام می‌دهند که پیوستگی و همبستگی ضعیفی با جامعه دارند (پارسونز و دورکیم) (گلچین، ۱۳۸۵). همچنین هنگامی که افراد یک جامعه نتوانند از طریق وسایل مورد قبول جامعه اهداف خود را محقق سازند ممکن است از ابزارهای نامشروع استفاده کنند (Merton, 1938) و در چنین شرایطی جرایم خشونت آمیزی چون قتل افزایش می‌یابد (مرتون). علاوه بر این خشونت می‌تواند نتیجه شکست عوامل کنترل اجتماعی مثل پلیس و دستگاه‌های قضایی و امنیتی باشد (هیرشی و رکلس) (احمدی، ۱۳۸۴).
  - ۲- **نظریه‌های کنش متقابل:** تعامل‌گرایان چگونگی و عللی را که اشخاص و گروه‌ها منحرف دانسته می‌شوند مورد توجه قرار می‌دهند (Givvons, 1992) در این نظریه‌ها مطرح می‌شود که قرار داشتن فرد در معرض مناسبات فرایند اجتماعی شدن و یادگیری اجتماعی مساعد با بزهکاری در خانواده، گروه دوستان و محیط پیرامون فرد و ارزش‌نمایی و با ارزش بودن خشونت موجب گرایش فرد به جرایم خشونت‌آمیز می‌شود (ساترلند) (گلچین، ۱۳۸۷). اکثر جرایم جوانان مواردی هستند که جوان برای آن‌ها توجیهاتی دارد که از نظر او معتبر است، اما نظام حقوقی آن‌ها را معتبر نمی‌داند (ماتزا) (سخاوت، ۱۳۸۱). همچنین قبول انحراف در مورد یک فرد منجر به رفتار نامناسب دیگران نسبت به او و تمایل او برای شرکت در گروه‌های منحرف می‌شود (بکر، گافمن).
  - ۳- **نظریه پردازان تضاد:** معتقدند رقابت و ستیز و ناسازگاری افراد با یکدیگر زمینه‌ساز وقوع خشونت است. (انگلس، ولد، کوئینی و ترک) (احمدی، ۱۳۸۴)
- برای بررسی علل خشونت جوانان متغیرهای اساسی از نظریه‌های مطروحه اخذ شده است. از جمله از نظریه‌های کارکردگرایی ساختاری متغیرهای همبستگی اجتماعی و عدم

تناسب میان اهداف و وسایل، از نظریه‌های کنش متقابل متغیرهای معاشرت با دوستان بزهکار، توجیه عمل مجرمانه، و تصور از خوردن برچسب منحرف توسط دیگران و از نظریه‌های روان‌شناسی اجتماعی متغیرهای تأیید پرخاش‌گری، سابقه اخراج از مدرسه، علاقه به فیلم‌های خشن و عضویت دردار و دسته نزاع‌های محلی اخذ و مورد استفاده قرار گرفته است.

روش تحقیق

این تحقیق با تکیه بر روش پیمایش از ابزارهای پرسش‌نامه همراه با مصاحبه (با جوانان دستگیر شده) برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده شده است. پرسش‌نامه مطرح شده شامل دونوع سؤال باز و بسته و در کل شامل ۷۸ سؤال می‌باشد. این پرسش‌نامه حاوی سئوالاتی برای متغیرهای وابسته، مستقل و زمینه‌ای است. قابل ذکر است که جهت مرور منابع و تحقیقات پیشین و تدوین مبانی و چارچوب نظری پژوهش و بررسی‌های آماری از روش اسنادی نیز استفاده شده است. برای بررسی بهتر موضوع همچنین با مسئولین زندان، نیروی انتظامی و اداره آگاهی مصاحبه‌های عمیق و کیفی صورت گرفته است.

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه افرادی است که در ماه شهریور سال ۱۳۸۷ به دلیل قتل عمد و ضرب و جرح در زندان شهر کرمان نگهداری می‌شدند. براساس آمار تعداد کل این افراد ۱۵۸ نفر بوده است. در این جا کل جامعه آماری مورد بررسی قرارگرفت و باتوجه به مشکلات پژوهش در زندان و هماهنگی‌های لازم و ... موفق شدیم با ۱۲۳ نفر (۷ زن و ۱۱۶ مرد) مصاحبه کرده و پرسش‌نامه‌ها را پر کنیم.

برای مشخص کردن روایی ابزار اندازه‌گیری از روایی محتوا استفاده شد به این صورت که بعد از تهیه پرسش‌نامه و قبل از اجرای آن پرسش‌نامه به چندین نفر از اساتید رشته علوم اجتماعی دانشگاه کرمان و سرپرست معاونت اجتماعی نیروی انتظامی کرمان به عنوان داور داده شد و نظرات آن‌ها اعمال گردید و بعد از تدوین پرسش‌نامه ابتدا تست

مقدماتی (pre-test) اجرا گردید. برای سنجش پایایی ابزار پژوهش از آزمون پایایی سنجی، همبستگی و ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است که نتایج به دست آمده از آزمون پایایی گویه‌ها به شرح جدول ذیل است:

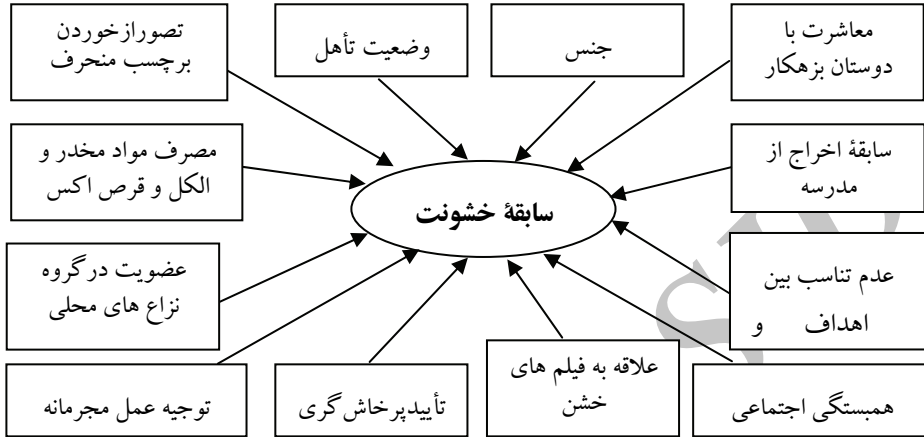
جدول ۱- نتایج آزمون پایایی گویه‌ها

متغیر	تعداد گویه‌ها	ضریب آلفا
تصور از خوردن برچسب منحرف	۲	٪۵۸
توجیه عمل مجرمانه	۴	٪۷۰
رفتار خشن با فرد(تنبيه بدنی)	۴	٪۸۲
مشاهده رفتار خشن در خانواده	۲	٪۷۷

متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته پژوهش حاضر سابقه خشونت است و منظور از سابقه خشونت این است که فرد قبل از انجام جرم خشونت آمیز(ضرب و جرح یا قتل عمد) سابقه ضرب و جرح یا قتل عمد یا جرایم خشنی چون آدم ربایی و سرقت داشته یا خیر. متغیرهای مستقل شامل متغیرهای زمینه‌ای (جنس، وضعیت تأهل) و متغیرهای توجیه عمل مجرمانه(فرد جرم خود را از نظر دیگران کم اهمیت دانسته و آن را زشت تلقی ننماید)، تصور از خوردن برچسب منحرف (این که آیا تصور فرد از خودش به عنوان فردی خلاف‌کار است یا این که فکر می‌کند دیگران او را به چشم یک خلاف‌کار می‌بینند)، میزان همبستگی اجتماعی(میزان انسجام فرد با دیگر افراد جامعه)، عدم تناسب بین اهداف و وسایل(فرد برای دستیابی به اهداف مقبول از راه‌های نامقبول استفاده کند)، عضویت دردار و دسته نزاع‌های محلی، معاشرت با دوستان بزه‌کار، علاقه به فیلم‌های خشن، تأیید پرخاش‌گری(لازم دانستن خشونت برای حل مسائل)، سابقه اخراج از مدرسه، سابقه مصرف مواد مخدر، الکل و قرص اکس، می‌باشد.

مدل تحلیلی:

یافته‌های تحقیق

۱) توصیف یافته‌ها

الف) متغیرهای زمینه‌ای: با توجه به نتایج به دست آمده بیش‌تر جوانان دستگیر شده مرد (۹۴٫۳۱٪)، مجرد (۵۲٪) و سطح سوادشان زیر دیپلم است (۵۵٫۸٪) است. ۱۶٫۲٪ از آن‌ها نیز بی‌سواد هستند. والدین تعداد زیادی از این افراد بی‌سواد (به خصوص مادر) یا سطح سوادشان پایین است. ۷۱٫۵٪ از این افراد شاغلند و میانگین درآمد ماهیانه آن‌ها ۱۹۵۰۰۰ تومان است. اکثر آن‌ها بومی و متعلق به استان کرمان‌اند.

ب) نتایج مربوط به متغیرهای فردی: ۳۹ درصد از جوانان مورد بررسی در حد کم و ۳۷ درصد در حد زیاد معتقد به عدم تناسب بین اهداف و وسایل بوده‌اند. همبستگی اجتماعی در دو بعد تعداد دوستان صمیمی و شرکت در مراسم خانوادگی در بین نیمی (۵۰٪) از آن‌ها در حد بالایی بوده است. ۳۷ درصد از این جوانان معتقدند که دیگران آن‌ها را به چشم یک خلاف‌کار می‌بینند و ۳۷ درصد از آن‌ها نیز در حد زیاد و

۴۲ درصد در حد کم از فنون مجرمانه در توجیه جرمشان استفاده می‌کنند. بیش تر این افراد (۶۸٪) خشونت را تأیید نمی‌کنند به این معنی که مخالف به کار بردن خشونت برای حل مسائلشان هستند. همچنین در تعداد زیادی از آنها سابقه مصرف الکل (۵۶٪)، مواد مخدر (۴۲٪) داشته و سابقه مصرف قرص اکس کم بوده است. درصد بالایی از این زندانیان (۴۵ درصد) مطرح کرده‌اند که به دیدن فیلم‌های خشن علاقه دارند.

تعداد زیادی از این جوانان در خانواده‌هایی پرورش یافته‌اند که اعضای خانواده یا اقوام نزدیکشان سابقه جرم داشته‌اند. ۵۳ درصد از آنها شاهد خشونت والدین (کتک کاری) و ۴۴ درصد نیز شاهد کتک کاری اعضای خانواده با دیگران بوده‌اند. درصد زیادی از این جوانان در دوران کودکی و نوجوانی از سوی اعضای خانواده شان (پدر ۵۶٪، مادر ۷۰٪، برادر و خواهر ۶۷٪، ناپدری و نامادری ۸۰٪) در حد زیادی تنبیه بدنی شده‌اند.

درصد بالایی از این جوانان مطرح کرده‌اند که در محله‌ای که قبل از دستگیری در آن زندگی می‌کرده‌اند فقر (۹، ۶۷٪) و جرم (۷۴٪) وجود داشته است. ۶۳ درصد از این افراد نیز عضو گروه‌های نزاع محلی بوده‌اند. بیش تر این جوانان دارای دوستانی با سابقه جرم بوده‌اند که دعوا، درگیری، ضرب و جرح و حمل مواد مخدر و سرقت از جمله جرایم آنها بوده است. علاوه بر این ۴۱/۵ درصد از این زندانیان سابقه اخراج از مدرسه داشته‌اند.

در بررسی متغیرهای مربوط به خشونت، ۶۲ نفر از جوانان زندانی مورد بررسی مرتکب جرم ضرب و جرح و ۶۱ نفر نیز مرتکب شدیدترین نوع خشونت یعنی قتل عمد شده‌اند. ۴۱ درصد از این افراد قبل از انجام جرایم یاد شده سابقه جرایم خشونت آمیز دیگر نیز داشته‌اند. بیش تر خشونت‌های یاد شده در روز و در فصول بهار و تابستان که افراد فرصت بیش تری برای تعاملات اجتماعی با یکدیگر دارند انجام شده است. بیش تر قربانیان مرد و سن آنها بین ۱۸ تا ۳۵ سال بوده و این نشان می‌دهد که بیش تر قربانیان در گروه سنی و جنسی مشابه با ضارب یا قاتل قرار دارند. بیش ترین وسیله مورد استفاده چاقو بوده است

و مستی، دفاع از خود، اختلافات خانوادگی، ادعا و غرور، دفاع از ناموس و دوست و اختلافات طایفه‌ای مالی و اتفاقی یا ناگهانی رخ دادن از جمله بیش‌ترین دلایل وقوع جرم بوده‌اند.

جدول ۲- توزیع فراوانی پاسخ‌گویان بر اساس نوع جرم

نوع جرم	فراوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی تجمعی
ضرب و جرح	۶۲	۵۰/۴	۵۰/۴
قتل عمد	۶۱	۴۹/۶	۱۰۰/۰
جمع کل	۱۲۳	۱۰۰/۰	

۲) تبیین یافته‌ها

جدول ۳- بررسی رابطه بین سابقه خشونت و متغیرهای مربوط به وضعیت فردی و اجتماعی

متغیر وابسته	جنس		وضعیت تأهل		معاشرت با دوستان بزهکار		علاقه به فیلمهای خشن			تایید خشونت	
	مرد	زن	متاهل	مجرد	دارند	ندارند	دارند	ندارند	مخالف	بی نظر	موافق
سابقه خشونت ندارند	۵۷٪	۱۰۰٪	۶۹،۴٪	۳۳	۴۲،۹٪	۷۵،۹٪	۴۸،۲٪	۶۶،۷٪	۶۵،۵٪	۶۶،۷٪	۳۹،۳٪
سابقه خشونت دارند	۴۳٪	۰٪	۳۰،۶٪	۳۱	۵۷،۱٪	۵۱،۸٪	۳۳،۳٪	۳۴،۵٪	۳۳،۳٪	۳۳،۳٪	۶۰،۷٪
جمع کل	۱۱۶	۷	۶۴	۴۹	۶۳	۵۸	۵۶	۶۳	۸۴	۶	۲۸
	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪	۱۰۰٪
نتیجه آزمون خی دو	۵/۰۵: خی دو: ۱: df	۰،۰۲: Sig	۳/۶۵: خی دو: ۱: df	۰،۰۵۶: Sig	۱۳/۵: خی دو: ۱: df	۰،۰۰: Sig	۴/۱۴: خی دو: ۱: df	۰،۰۴: Sig	۶/۱۱: خی دو: ۲: df	۰،۰۵: Sig	

با توجه به نتیجه محاسبه شده می‌توان گفت که بین متغیرهای جنس، وضعیت تأهل، معاشرت با دوستان بزهکار و علاقه به فیلمهای خشن با سابقه خشونت در میان جوانان

دارد. افرادی که سابقه خشونت دارند بیش تر عضو گروه های نزاع محلی اند و این نشان می دهد که عضویت در چنین گروه ها می تواند زمینه ساز بروز جرایم خشن باشد. همچنین با توجه به نتایج جدول می توان گفت افرادی که سابقه خشونت ندارند کم تر خود را از نظر دیگران منحرف می دانند و کم تر جرم خود را توجیه می کنند و سابقه اخراج شدن از مدرسه در جوانانی که دارای سابقه خشونت بوده اند، بیش تر است.

جدول ۵: بررسی رابطه بین سابقه خشونت و متغیرهای مصرف مواد مخدر، الکل و قرص اکس

مصرف قرص اکس			مصرف مواد مخدر			مصرف الکل			متغیرهای مستقل
اصلاً	گاهی	اغلب	اصلاً	گاهی	اغلب	اصلاً	گاهی	اغلب	متغیر وابسته
۶۷	۰	۱	۴۶	۱۶	۹	۳۹	۲۲	۱۰	سابقه خشونت ندارند
%۶۳,۲	%۰	%۱۶,۷	%۶۵,۷	%۶۴	%۳۴,۶	%۷۳,۶	%۵۵	%۳۵,۷	
۳۹	۵	۵	۲۴	۹	۱۷	۱۴	۱۸	۱۸	سابقه خشونت دارند
%۳۶,۸	%۱۰۰	%۸۳,۳	%۳۴,۳	%۳۶	%۶۵,۴	%۲۶,۴	%۴۵	%۶۴,۳	
۱۰۶	۵	۶	۷۰	۲۵	۲۶	۵۳	۴۰	۲۸	جمع کل
%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰	%۱۰۰	
خی دو: ۱۲,۳			خی دو: ۷,۹			خی دو: ۱۱,۱			نتیجه آزمون خی دو
۲: df			۲: df			۲df:			
۰,۰۰: Sig			۰,۰۱: Sig			۰,۰۴: Sig			

میزان مصرف مواد مخدر، الکل و قرص اکس در جوانانی که دارای سابقه خشونت هستند بیش تر از جوانانی است که قبل از این جرم سابقه جرایم خشونت آمیز نداشته اند.

بحث و نتیجه

همان‌گونه که مطرح شد هدف از این تحقیق بررسی عوامل مرتبط با بروز و سابقه خشونت در میان جوانان دستگیر شده بوده است. همان‌گونه که یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، مردان بیش‌تر از زنان دست به جرایم خشونت آمیز می‌زنند. نتایج تحقیق برون و بولاند (Borwn & Bulanda, 2007) و نتایج تحقیق بیل سنדרز (Snders, 2005) نیز این موضوع را تأیید می‌کند.

با توجه به این که تعداد متأهل‌هایی که سابقه خشونت داشته‌اند کم‌تر از مجردها بوده می‌توان گفت که احساس مسئولیت و وابستگی عاطفی نسبت به همسر و فرزند می‌تواند در کاهش جرایم خشونت آمیزی چون ضرب و جرح و قتل باشد. در این‌جا می‌توان با هرشی همراه شد که می‌گفت: تعهد، مسئولیت پذیری، مشارکت و ... افراد را از ارتکاب جرم دور می‌سازند. البته این نکته را نیز باید مورد توجه قرار داد که ازدواج‌های نامناسب می‌تواند پیامدهای زیانبار فردی، خانوادگی و اجتماعی داشته باشند (مقصودلو و همکاران، ۱۳۸۸)، از این نظر که در اکثر قتل‌هایی که توسط زنان صورت می‌گیرد، مقتول شوهران بوده‌اند (نگاه کنید به آقابخشی، ۱۳۸۸).

از دیگر نتایج تحقیق وجود رابطه میان تصور از خوردن برچسب منحرف توسط دیگران و سابقه خشونت است. این نتیجه هماهنگ با دیدگاه نظریه پردازان برچسب (بکر و گافمن) بود و در این‌جا می‌توان گفت که تصور از منحرف تلقی شدن توسط دیگران می‌تواند زمینه ارتکاب جرایم خشن را در فرد ایجاد کند و همچنین نحوه رفتار اطرافیان با ارتکاب مجدد این جرایم رابطه دارد.

توجیه عمل مجرمانه از طرف مجرم نیز از جمله متغیرهایی است که در این‌جا با سابقه خشونت رابطه معنی‌داری داشته است. در نتیجه همان‌گونه که ماتزا مطرح می‌کند اکثر جوانان جرایمی را انجام می‌دهند که برای آن توجیهاتی معتبر دارند اما نظام حقوقی جامعه، آن‌ها را معتبر نمی‌داند.

تعداد زیادی از جوانان مورد بررسی قبل از دستگیری با دوستانی معاشرت داشته‌اند که آن‌ها نیز در زندگی روزمره خود مرتکب اعمال انحرافی و خلاف و جرم بوده‌اند. این نتیجه با نظریه ساترلند که معتقد است داشتن دوستان ناباب و معاشرت با آن‌ها با کشیده شدن فرد به سوی جرایم خشن مرتبط است، هماهنگ بوده علاوه بر این درصداً بالایی از جوانان دستگیر شده، قبل از دستگیری عضو گروه‌های نزاع محلی بوده‌اند.

با توجه به نتایج به دست آمده در این پژوهش افرادی که سابقه خشونت دارند به کار بردن پرخاش‌گری برای حل مسائل خود را ضروری قلمداد کرده‌اند و زد و خورد با دیگران را برای وادار کردن آن‌ها به پذیرش حرف‌هایشان لازم می‌دانند. ولفگنگ تعلق افراد به خرده فرهنگ‌های خشونت را مسبب این عقیده می‌داند. همچنین نتیجه پژوهش والاش و لورین در رابطه با خشونت و رشد کودکان نشان می‌دهد که کودکان مهارت‌های اجتماعی را به وسیله هویت‌پذیری از بزرگسالان می‌آموزند و در شرایطی که الگوهای آن‌ها از نیروی فیزیکی برای حل مسائلمان استفاده می‌کنند، آن‌ها نمی‌توانند از راه‌های غیر خشونت‌آمیز با یکدیگر رفتار کنند (Walashand Iorin, 1994).

همان‌گونه که آمد، سابقه اخراج از مدرسه نیز از جمله مواردی است که با سابقه خشونت رابطه معناداری دارد. در این جا بر اساس نظریه گلاسر که می‌گفت شکست تحصیلی و اخراج شدن از مدرسه می‌تواند یکی از عوامل در ارتکاب جرایم خشونت‌آمیز باشد. سابقه مصرف مواد مخدر، الکل و قرص اکس با سابقه خشونت جوانان رابطه معنی‌داری دارد و دلیل آن می‌تواند این باشد که مصرف این مواد موجب می‌شود تا فرد نتواند کنترلی بر رفتارهایش داشته باشد.

علاقه به مشاهده فیلم‌های خشن نیز از مواردی است که با سابقه خشونت مرتبط است. این نتیجه همسو است با تحقیقات انجام شده دیگر در این زمینه که تماشای خشونت در تولیدات رسانه‌ها را یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر بروز رفتارهای پرخاش‌گرانه می‌دانند (جوادی و همکاران، ۱۳۸۷).

در بررسی چگونگی رابطه بین عدم تناسب بین اهداف و وسایل و همبستگی اجتماعی با متغیر سابقه خشونت بین افرادی که سابقه خشونت داشته و افرادی که سابقه خشونت نداشته‌اند تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد.

در یک جمع‌بندی کلی می‌توان گفت که جرایم خشونت آمیزی چون ضرب و جرح و قتل عمد، جنسیتی هستند و مردان بیش‌تر مرتکب این جرایم می‌شوند. تأهل از جمله مواردی است که می‌تواند با کاهش این جرایم مرتبط باشد. معاشرت با دوستان مجرم، عضویت در گروه‌های نزاع محلی، سابقه شکست تحصیلی و اخراج از مدرسه، تأیید پرخاش‌گری و استفاده از فنون توجیه با ارتکاب این جرایم همبستگی دارند. علاوه بر این نحوه برخورد اطرافیان با فرد مجرم می‌تواند با ارتکاب مجدد این جرایم از سوی او رابطه باشد.

بین افرادی که سابقه خشونت داشته و افرادی که سابقه خشونت نداشته‌اند، از نظر وجود میزان همبستگی اجتماعی و عدم تناسب میان اهداف و وسایل، تفاوت معنی‌داری دیده نشد.

در پایان بر اساس نتایج این تحقیق می‌توان گفت که با فراهم کردن شرایط ازدواج مناسب جوانان، آموزش شیوه‌های تربیتی صحیح به والدین، نظارت صحیح والدین بر فرزندان، اعمال دقت و نظر و کنترل مستمر بر پخش برنامه‌های رسانه‌ای، آموزش مهارت‌های زندگی (مهارت کنترل خشم) و فراهم کردن فضای آموزشی مطلوب می‌تواند در جهت کاهش و پیشگیری از وقوع جرایم خشونت آمیزی چون قتل و ضرب و جرح قدم برداشت.

- ۱- به دیدن چه نوع فیلم‌هایی علاقه دارید؟ عاشقانه - انتقادی - اجتماعی - پلیسی - کم‌دی علمی - بزین بزین
- ۲- وضعیت درسی شما در مدرسه چگونه بود؟ خوب - متوسط - بد
- ۳- آیا سابقه اخراج شدن از مدرسه را داشته اید؟ بله، چندبار؟..... - خیر
- ۴- تا آنجایی که یادتان می‌آید رابطه شما با این افراد چگونه بوده است؟
پدر: خیلی خوب خوب معمولی بد خیلی بد
مادر: خیلی خوب خوب معمولی بد خیلی بد
اگر متاهل با همسرتان: خیلی خوب خوب معمولی بد خیلی بد
اگر شاغل با رئیس‌تان: خیلی خوب خوب معمولی بد خیلی بد
- ۵- قبل از دستگیری دوستان صمیمی شما چند نفر بودند؟.....
- ۶- قبل از دستگیری شما فرد یا افرادی از دوستانتان سابقه ارتکاب جرم داشته اند؟ بله خیر
- ۷- اگر بله چند نفر؟.....
- ۸- چه جرم‌هایی؟.....
- ۹- کدام یک از خویشاوندان شما سابقه ارتکاب جرم داشته یا دارند؟ لطفاً نوع جرم را بنویسید:
پدر ..... مادر ..... خواهر ..... برادر ..... عمو ..... دایی .....
..... ناپدری ..... نامادری ..... سایر اقوام ..... هیچکدام
- ۱۰- در محله‌ای که قبل از دستگیری در آن زندگی می‌کردید آیا خانواده‌هایی را می‌شناختید که توان خرید مایحتاج ضروری زندگی خود را نداشته باشند؟ بله چند خانواده ..... خیر
- ۱۱- در آن محله آیا افرادی را می‌شناختید که جرائم زیر را مرتکب شوند؟ اگر بله چند نفر؟
توزیع مواد مخدر: بله چند نفر..... خیر سرقت: بله چند نفر..... خیر
فحشا: بله چند نفر..... خیر نزاع و درگیری: بله چند نفر..... خیر

- سایر جرائم (نام ببرید): .....
- ۱۲- در آن محله آیا عضو گروه یادسته‌ای که به نزاع و درگیری با افراد محل یا افرادی از محله‌های دیگر می‌پرداختند بوده اید؟ بله خیر
- ۱۳- اگر بله چقدر در دعوها و نزاعها شرکت می‌کردید؟
- همیشه اغلب گاهی اوقات به ندرت خیلی کم
- ۱۴- چقدر در مراسم جشن یا عزای مربوط به خویشاوندان خود شرکت می‌کردید؟
- همیشه اغلب گاهی اوقات به ندرت هرگز
- ۱۵- فکر می‌کنید همسایگان و اقوامتان شما را چگونه خانواده‌ای می‌دانند؟
- بسیار خوب و محترم خوب معمولی بد بسیار بد و غیر قابل احترام
- ۱۶- تا آنجایی که یادتان می‌آید محیط خانوادگی شما در دوران کودکی و نوجوانی چگونه بوده؟
- صمیمی و مهربان خشک و خشن کسالت‌آور زجرآور و نامطلوب
- ۱۷- آیا تا به حال شاهد کتک کاری بین والدین خود بوده‌اید؟
- خیلی زیاد زیاد در حد معمول کم اصلاً
- ۱۸- تا به حال چقدر شاهد کتک کاری و دعوا بین اعضای خانواده‌تان با همسایگان و یا اقوام بوده‌اید؟
- خیلی زیاد زیاد در حد معمول کم اصلاً
- ۱۹- در زمان کودکی و نوجوانی از سوی اعضای خانواده‌تان چقدر تنبیه بدنی شده‌اید؟
- پدر: خیلی زیاد زیاد تا حدی کم اصلاً
- مادر: خیلی زیاد زیاد تا حدی کم اصلاً
- برادر و خواهر: خیلی زیاد زیاد تا حدی کم اصلاً
- ناپدری و نامادری: خیلی زیاد زیاد تا حدی کم اصلاً

- ۲۰- وضعیت اقتصادی و مالی خانواده تان را در چه سطحی ارزیابی می‌کنید؟
 بالا متوسط رو به بالا متوسط متوسط رو به پایین پایین
- ۲۱- آیا تا به حال برایتان پیش آمده که وضعیت اقتصادی خود تان را با افرادی که از نظر مالی بالاتر از شما هستند مقایسه کنید و احساس حقارت بکنید؟ بله خیر
- ۲۲- اگر بله چقدر برایتان پیش آمده: خیلی زیاد زیاد تاحدی کم خیلی کم
- ۲۳- تا چه حد دلتان می‌خواهد که از نظر تحصیلی و یا مالی وضعی بهتر از پدر و مادر خود داشته باشید؟
 خیلی زیاد زیاد تاحدی کم اصلاً
- ۲۴- در صورت داشتن چنین آرزوهایی فکر می‌کنید امکانات در اختیار شما برای بدست آوردن آرزوهایتان تا چه حد کافی بود؟ خیلی زیاد زیاد تاحدی کم خیلی کم
- ۲۵- تصور شما از فردی که دائماً به نزاع و درگیری با دیگران می‌پردازد چیست؟
 فردی با اراده و قوی فردی ضعیف و عصبی

کاملاً مخالف	مخالف	بی نظر	موافق	کاملاً موافق	نظر خود را در رابطه با سؤالات زیر بنویسید:
					۲۶ وقتی کارخلافی انجام می‌دادم والدینم کاری به کارم نداشتند
					۲۷ پدر و مادرم بر رفت و آمد من کاملاً نظارت داشتند
					۲۷ پدر و مادرم دوستانم را می‌شناختند
					۲۸ به نظرم انسان ازهرراهی که شد درست یا نادرست باید به اهدافش دست پیدا کند

					خیلی وقتها از خودم راضی نیستم چون فکر میکنم از عهده هیچ کاری بر نمی آیم	۲۹
					فکر می کنم دیگران من را به چشم یک خلافکار می بینند	۳۰
					از زندان که بیرون بروم مجبورم کارخلاف انجام دهم چون کسی به من کار نمی دهد	۳۱
					امروزه واقعاً نمی توان به کسی اعتماد کرد	۳۲
					علیرغم پندارها فکرمی کنم وضع طبقات محروم جامعه روز به روز بهتری شود	۳۳
					امروزه مسئولان ما درمقابل نیازهای عادی مردم بی تفاوتند	۳۴
					فکر میکنم کسانی که مر محکوم می کنند مثل قاضی و پلیس خودشان خلافکارند	۳۵
					فکر میکنم بیشترکارهایی که مردم خلاف میدانند حقیقتاً به کسی آسیب نمی رساند	۳۶
					قربانی حقتش بود او را به سزای عملش رساندم	۳۷
					به خاطر خودم این جرم را انجام ندادم دیگران از من توقع داشتند	۳۸
					به نظرم برای این که دیگران راوادار به پذیرش حرفمان بکنیم باید آنها را بزنییم	۳۹

۴۰- جرم شما دقیقاً چیست؟ ضرب و جرح قتل عمد غیره .....

- ۴۱- در چه زمانی اتفاق افتاده؟ ساعت..... روز..... ماه..... سال.....
- ۴۲- فردی این کار را انجام داده‌اید یا گروهی؟.....
- ۴۳- اگر گروهی، چند نفر بوده‌اید؟
- ۴۴- تعداد فرد یا افرادی که مضروب یا مقتول شده‌اند؟ مضروب..... نفر مقتول..... نفر
- ۴۵- سن قربانی یا قربانیان.....
- ۴۶- جنس قربانی یا قربانیان.....
- ۴۷- چه نسبتی با قربانی داشته‌اید؟ دوست آشنا اقوام سایر.....
- ۴۸- از چه وسیله‌ای استفاده کردید؟.....
- ۴۹- قربانی چه صدمه‌ای دید؟.....
- ۵۰- چه شد که شما این کار را کردید؟.....
- ۵۱- می‌دانید قانون برای شما چه مجازاتی در نظر گرفته؟ خیر بله چه مجازاتی
- ۵۲- قبل از آنکه این اتفاق بیفتد مجازات این کار را می‌دانستید؟.....
- ۵۳- آیا قبل از این سابقه ضرب و جرح یا قتل داشته‌اید؟ بله خیر
- ۵۴- اگر بله: تعداد ضرب و جرح: ..... تعداد قتل: .....
- ۵۵- آیا سابقه جرم یا جرمهای دیگری داشته‌اید؟ بله نام ببرید..... خیر
- ۵۶- خودت را در جرمی که انجام داده‌ای چقدر مقصر می‌دانی؟
خیلی زیاد زیاد تاحدی کم اصلاً
- ۵۷- سابقه مصرف کدام یک از موارد زیر را داشته‌اید؟ چقدر؟
الکل: همیشه اغلب گاهی اوقات به ندرت هرگز
مواد مخدر: همیشه اغلب گاهی اوقات به ندرت هرگز
قرص اکس: همیشه اغلب گاهی اوقات به ندرت هرگز
- ۵۸- سن: ..... سال
- ۵۸- جنس: مرد زن

- ۵۹- تعداد افراد خانواده: .....
- ۶۰- وضعیت تاهل: متاهل مجرد مطلقه
- ۶۱- اگر متاهل تعداد فرزندان: .....
- ۶۲- میزان تحصیلات خودتان: بی سواد زیر دیپلم دیپلم فوق دیپلم لیسانس
- ۶۳- میزان تحصیلات پدر: بی سواد زیر دیپلم دیپلم فوق دیپلم لیسانس
- ۶۴- میزان تحصیلات مادر: بی سواد زیر دیپلم دیپلم فوق دیپلم لیسانس
- ۶۵- اگر متاهل میزان تحصیلات همسر بی سواد زیر دیپلم دیپلم فوق دیپلم لیسانس
- ۶۶- وضعیت اشتغال قبل از دستگیری: شاغل بیکار سرباز دانشجو
- ۶۷- اگر شاغل عنوان دقیق شغل: .....
- ۶۸- میزان درآمد ماهیانه شما: .....
- ۶۹- شغل پدر (عنوان دقیق): .....
- ۷۰- میزان درآمد ماهیانه پدر: .....
- ۷۱- شغل مادر: .....
- ۷۲- میزان درآمد ماهیانه مادر: .....
- ۷۳- محل تولد شما: .....
- ۷۴- محل زندگی شما (قبل از دستگیری): .....
- ۷۵- نام محله‌ای که در آن زندگی می‌کردید؟ .....
- ۷۶- مدت اقامت در محل فعلی: .....
- ۷۷- وضعیت در محل: بومی غیر بومی
- ۷۸- قبل از دستگیری با چه کسی زندگی می‌کردید: پدر مادر پدر و مادر پدر و نامادری
مادر و ناپدری همسر برادر و خواهر تنها بادوستان سایر (لطفاً نام ببرید).....

- آفابخشی، حبیب (۱۳۸۸). وضعیت زندگی زنان متهم به قتل شوهر (رویکرد مددکاری اجتماعی)، فصلنامه پژوهش اجتماعی، سال دوم، شماره سوم، تابستان ۱۳۸۸.
- افتخاری، اصغر (۱۳۷۹) *خشونت و جامعه*، تهران: سفیر
- احمدی، حبیب (۱۳۸۴) *جامعه‌شناسی انحرافات*، تهران: سمت
- جوادی فاطمه، فرامرز سهرابی، محمدرضا فلسفی نژاد، احمد برجعلی (۱۳۸۷). بررسی تأثیر سبک مداخله (نظارت) در تماشای خشونت تلویزیونی بر پرخاشگری پسران ۹-۱۱ ساله، فصلنامه پژوهش و سنجش.
- ستوده، هدایت ... (۱۳۸۲). *آسیب‌شناسی اجتماعی*، تهران: آوای نور.
- سخاوت، جعفر (۱۳۸۱). *جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی*، تهران: دانشگاه پیام نور.
- سخنوری فاطمه، محسن مصلحی، حسن نوازهی و رضا فدایی نویری (۱۳۸۹). بررسی اپیدمولوژیک خشونت و ارتباط آن با سن و جنس و محل درگیری، *مجله دانش و تندرستی*، تابستان ۱۳۸۹ شماره ۵.
- سلیمی، علی و محمدداوری (۱۳۸۶) *جامعه‌شناسی کجروی*، قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- سفیری، مسعود (۱۳۷۹) *کالبد شکافی خشونت*، تهران: نشر نی.
- شامبیاتی، هوشنگ (۱۳۷۵). *حقوق جزای عمومی*، جلد دوم، تهران: ویستار.
- شیخاوندی، داور (۱۳۸۶). *جامعه‌شناسی انحرافات و مسائل جامعه‌ی ایران*، تهران: نشر قطره
- صادقی، عباس و محسن حقیقی (۱۳۸۵) *مدیریت پرخاشگری*، رشت: حق شناس
- صدیق سروستانی، رحمت ... (۱۳۸۸)، *آسیب‌شناسی اجتماعی جامعه‌شناسی انحرافات*، تهران: سمت.
- عبداللهی، محمد. *آسیب‌های اجتماعی و روند تحول آن در ایران*، مقالات اولین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی در ایران خرداد ۱۳۸۱، تهران: آگه، جلد اول.
- کریمی، یوسف (۱۳۸۰). *روانشناسی اجتماعی*، تهران: ارسباران.
- کیانی مهرزاد، شبنم بزمی، جابر قره داغی، عبدالرزاق برزگر (۱۳۸۶). بررسی

- فراوانی موارد ضرب و جرح ناشی از نزاع در مراجعین به واحد معاینات سرپایی مردان ستاد مرکزی سازمان پزشکی قانونی کشور طی ۳ ماه، مجله علمی پزشکی قانونی، دوره ۱۳، شماره ۴ زمستان ۱۳۸۶.
- گلاسر، ویلیام (۱۳۸۲) نظریه انتخاب، ترجمه مهرداد فیروز بخت، تهران: رسا.
- گلاسر، ویلیام (۱۳۸۰) مدارس بدون شکست، ترجمه ساده حمزه، تهران: رشد
- گلچین، مسعود. انحرافات اجتماعی جوانان در آینه پژوهش‌ها، نامه علوم اجتماعی شماره ۲۸ پاییز ۱۳۸۵.
- مقصودلوصفا، آرش قدوسی، علیرضا کفاشیان، سمیه بهرام زاده و عباس عطاری (۱۳۸۸). ارتکاب به قتل در زنان قاتل، مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران (اندیشه و رفتار): زمستان ۱۳۸۸.
- وایت، راب و فیونا هینز (۱۳۸۳). جرم و جرم‌شناسی، ترجمه علی سلیمی، قم: پژوهشکده حوزه و دانشگاه.
- Borwn,susan ,Jennifer Bulanda. (2007),**relationship violence**.
- www. Siencedirect. com young addulthhoold
- Givvons,D. C(1992)**Society,crim&criminal behavior**,United Hall Inc.
- Merton,Robert k(1938)**Social structure and Anome,American sociological**,Review,vol: 3.
- Sanders,Bill(2005)**Youth crim and Youth culture in the Inner city,Londen and New York**: Rutledge
- Wallach, lorraineB. (1994)**violence and young childrens development**.
www.Ericdigestn.htm
- <http://www.farsnews.com>